



Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610238 Kammesmakk



Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettekantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland





Lännsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610238 Kammesmakk

Kommun: Sunne

Områdets totala areal: 0,89 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-02

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägareförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper som ska bevaras i området:

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

6520 - Höglänta slätterängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena områdets höglänta slätterängar och silikatgräsmarker med dess hävdgynnade flora.

Motivering: Området har ett högt värde som exempel på en äldre finnbosättning med kulturhistoriska spår i form av stenmurar, odlingsrösen och fågata. På markerna, som är en mosaik av f d åkrar och hackslåttpartier, finns en rik och typisk gräsmarksflora. Naturtyperna Höglänta slätterängar och Silikatgräsmarker har ogynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå och är därför också viktiga att bevara.

Prioriterade åtgärder: För att säkerställa att de utpekade Natura 2000-naturtyperna bevaras krävs

årlig hävd och röjning av igenväxningsvegetation.

Beskrivning av området

Kammesmack är en gammal finnbosättning beläget i en sydsluttning i Timbonäs hemmane. Det utgörs av en mosaik av mindre åkrar och små hackslätterpartier där vegetationen är frisk med inslag av fuktiga partier. Då Hemmanet var som störst bestod det av sju gårdar. Idag finns inga av de ursprungliga byggnaderna kvar, men husgrunder, odlingsrösen, stenmurar, diken och en fägata minner om gamla tider. För två av de tidigare byggnaderna, Runkbostaden och Skårebostaden, finns det idag rekonstruktioner. Gårdarna med omgivande marker ägdes och sköttes under många år av Edit Hellberg och Owe Kilström. Edit är i rakt nedstigande led släkt till herr Kukkoinen från Långås som under tidigt 1600-tal ägde den obebyggda marken. Owe härstammar även han från finsk släkt i trakten. Sedan 2017 har Länsstyrelsen tagit över skötseln och hela området ingår i Länsstyrelsens åtagande om miljöersättningar för betesmarker och slätterängar.

Kammesmack Natura 2000-område består av två delområden. Det ena området ligger söder om gårdarna och utgörs av en av de finaste ängsmarkerna i Värmland. Ängarna sköts enligt gamla ängstraditioner och slås årligen med lie och manuell slätterbalk. På grund av brist på betesdjur i trakten finns ingen möjlighet till det traditionella höstbetet, varför vissa av ängarna slås ytterligare en gång fram mot höstkanten. Ängarna är mycket artrika och här växer bland annat fältgentiana, slätterblomma, brudborste, ängsskallra och ormrot. I området finns rikligt med kulturhistoriska landskapselement i form av stenmurar och odlingsrösen. Vid besök av ängsmarken under sommaren 2017 observerades en del gran i storleken 3-4 meter.

Det andra delområdet utgörs av en relativt smal och långsträckt före detta betesmark som ligger norr om ängsmarken och öster om gården, mellan byggnaden och en gammal fägata. Området betades av får under några år men sedan 2016 slås området med lie och manuell slätterbalk. Här förekommer flera arter som indikerar långvarig hävd, exempelvis brudsporre, hirsstarr, jungfru Marie nycklar, ormrot och stagg. Flera kulturhistoriska landskapselement påträffas även i denna del. Vid besök 2017 konstaterades dock att det i den nordöstra delen är ganska tätt med lövträd och att uppkomsten av sly ökar från söder till norr i det norra delområdet.

Förutom att Kammesmack är av botaniskt intresse har en del dagflygande fjärilar påträffats i området. Midsommarblåvinge, ängsblåvinge, vitfläckig guldinge, ängspärlemofjärilskogspärlemofjäril, brunfläckig pärlemofjäril, slättergräsfjäril, allmän metallvingevärmare, och allmän bastardvärmare är typiska arter som inventerats i området. Senast 2016 observerades ett 100-tal individer av den rödlistade arten sexfläckig bastardvärmare i nära anslutning till området.

Vad kan påverka negativt

Se beskrivning av negativ påverkan under respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetilstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en

tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).

- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken, hela området.
- Miljöersättningar för bete och slätter för de arealer som uppfyller krav på ersättningar från landsbygdsprogrammet 2014-2020 (EU:s miljöersättning för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar).
- Vid skötsel av jordbruksmark skall hänsyn tas till naturvårdens intressen (12 kap 7-10 §§ miljöbalken).

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

För att silikatgräsmarkerna ska uppnå ett gynnsamt bevarandetillstånd behöver den nuvarande skötseln med årlig hävd och bortförsl av det slagna materialet fortsätta. Sly och ris som har kommit upp framför allt i silikatgräsmarkens norra del behöver röjas och en utglesning av trädskiktet i naturtypens norra del behöver göras för ökat ljusinsläppet. Sedan är kontinuerlig röjning av igenväxningsvegetation nödvändig. Marken behöver efterbetas för att ett gynnsamt bevarandetillstånd ska säkerställas. I den höglänta slätterängen växer en del granar i storleken 3-4 meter, som behöver tas bort för att undvika spridning av arten och nedfall av barr som surgör marken.

Förvaltning av området:

Natura 2000-området Kammesmark har inget formellt skydd. Tidigare sköttes marken av markägarna men från och med 2017 har Länsstyrelsen tagit över skötseln. Hela området omfattas av Länsstyrelsens åtagande om miljöersättningar för betesmarker och slätterängar enligt upprättad åtagandeplan. Skötseln enligt denna plan innebär årlig hävd och röjning av igenväxningsvegetation samt förbud mot antropogen näringstillförsel och tillskottsutfodring. Genom åtagandeplanen elimineras den traditionella hotbilden som utgörs minskning eller upphörd hävd och igenväxning av buskar och träd. När innevarande ersättningsperiod upphör rekommenderas att miljöersättningsperioden med åtagandeplan förnyas eller att annat skötselavtal tas fram.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,25 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet. Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Inom Natura 2000-området Kammesmakk finns naturtypen i den norra delen av området och utgör ca 28 % av områdets totala areal. En beskrivning av området finns under rubriken ”Beskrivning av området”.

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd är årlig skötsel av gräsmarkerna genom bete eller slåtter och höbärgning. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slåtter fortsättningsvis hävdas genom slåtter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas. Hävdtrycket kan variera inom ett brett intervall så länge skadlig förnaansamling inte förekommer och att området inte betas för hårt. Busk- och slyröjning av vad som bedöms vara igenväxningsvegetation och som växt upp under tid av bristande hävd är angelägen då många betesmarker är i behov av restaurering. Äldre och/eller grova träd bör lämnas kvar och det är även viktigt med efterträdare till de äldre träden. Grov död ved som faller ner bör lämnas i nära anslutning trädet, även om den kan behöva flyttas för att underlätta betet.

Andra förutsättningar för ett gynnsamt bevarandetillstånd är en öppen miljö som i normalfallet inte har mer än 30 % täckningsgrad av träd och buskar. Ett visst inslag av buskar och träd är dock oftast gynnsamt för många organismer genom att erbjuda skydd, skapa bättre mikroklimat och kantzoner där örter kan gå i blom utan att betas ner. Bärande buskar och träd är en viktig födokälla för många fågelarter. I naturtypen får ingen gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter förekomma.

Den karakteristiska vegetationen och angivna strukturer är en förutsättning för att naturtypens typiska arter inte minskar påtagligt i området. Typiska arter är indikatorarter som reagerar relativt snabbt på naturtypiska hotfaktorer. Arterna används i uppföljningssammanhang som en indikator på att naturtypen mår bra.

Bevarandemål

Arealen av Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,25 hektar. Årlig hävd ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna såsom gammalt gräs och örter ska finnas i området. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Krontäckning av träd och buskar ska förekomma i måttlig mängd (max 30% krontäckning). Antalet grova, ihåliga eller på annat sätt värdefulla

träd ska bibehållas eller öka. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Artsammansättningen ska vara karakteristisk för naturtypen och arter främmande för naturtypen ska inte förekomma. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: fjärilar (tämligen allmän) och kärllväxter (allmänriklig).

Negativ påverkan

Naturtypen hotas generellt av:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete/slätter och kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden som t ex skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Spridning av gödsel påverkar floran negativt.
- Indirekta faktorer som gödslings- och försurande effekter från luftburna föreningar kan på sikt komma att påverka ängarnas flora negativt.

Bevarandetillstånd

På biogeografisk nivå har naturtypen minskat kraftigt under 1900-talet. Skälen till detta är upphörd eller bristande hävd, igenväxning, gödsling, kvävenedfall, för små och fragmenterade arealer, bristande landskapsmosaik orsakat av jord- och skogsbruk och en negativ utveckling för många arter som är knutna till naturtypen. Nämnda problem och nedläggningar av jordbruk förväntas bestå framöver.

Under 2006 genomfördes en inventering av dagflygande ängsfjärilar i länet. Nio, för naturtypen, typiska fjärilsarter inventerades och åtta av dessa påträffades vid minst två inventeringstillfällen. Under 2012 upprepades inventeringen och antal typiska fjärilsarter uppgick då till 8.

Vid gräsmarksuppföljningen 2012 bedömdes naturtypens status som icke-fullgod. Beteshagen var vid besökstillfället ohävdad och hade även varit detta några år. Den norra delen med större trädäckning hade en trivial flora medan den södra mer öppna torrare delen hade något större floristiskt värde. Ormrot och hirsstarr är exempel på några få typiska arter som återfanns i området. Enstaka förekomster av ohävdarterna grenrör och älggräs.

Naturtypen har slagits sedan 2016 men efterbetas inte. Vid besök i Natura 2000-området sommaren 2017 observerades hävdarter som slättergubbe, slätterskallra, ormrot och slätterblomma i vissa delar men det fanns fortfarande mycket sly, ris och ett förhållandevis tätt lövträdsskikt.

Sammantaget bedöms bevarandetillståndet som icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet sammantaget idag (2017) som icke gynnsamt på grund av att vissa delar av området har högre trädtäckning och saknar artrik flora

6520 - Höglänta slätterängar

Areal: 0,61 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av artrika, torra - fuktiga, hävdpräglade ängar i fjällnära och andra höglänta områden (ovanför högsta kustlinjen i Svealand och Norrland). Ibland finns ett inslag av fjällväxter i vegetationen. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel och har ofta även använts som betesmark under senare tid, men ängarna kan vara i ett igenväxningsskede. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är upp till 30 %. Hävdgynnade arter ska förekomma. Höglänta slätterängar är numera mycket ovanliga och förekommer bara på små arealer i boreal och alpin region eftersom en stor del jordbruket i dessa trakter har rationaliserats eller lagts ner. Slättermarker har mycket stor betydelse för många organismer som är knutna till odlingslandskapet, inte minst hävdgynnade kärlväxter och många insekter, i synnerhet vildbin och fjärilar.

Inom Natura 2000-området Kammesmakk finns naturtypen i områdets södra del och utgör naturtypen ca 68 % av områdets totala areal. En beskrivning av området finns under rubriken "Beskrivning av området".

Förutsättningar för gynnsamt bevarandetillstånd är årlig skötsel av slätterängarna genom slätter/bete, höbärgning, röjning av igenväxningsvegetation, lövtäkt, HAMLING?????, fagning samt eventuellt efterbete. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för skötseln.

Andra förutsättningar för ett gynnsamt bevarandetillstånd är en öppen miljö som i normalfallet inte har mer än 30% täckningsgrad av träd och buskar. Ett visst inslag av buskar och träd är dock oftast gynnsamt eftersom det erbjuder skydd och ett bättre mikroklimat. Många insektsarter och fåglar är också beroende av andra miljöer utanför naturtypen för häckning, skydd och födosök. Det kan till exempel röra sig om andra gräsmarkstyper, buskmarker eller trädrika marker. I naturtypen får heller ingen gödsling (förutom gödsel från djur på bete), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av främmande arter förekomma.

Den karakteristiska vegetationen och angivna strukturer är en förutsättning för att naturtypens typiska arter ska bibehållas. Typiska arter är indikatorarter som reagerar relativt snabbt på naturtypiska hotfaktorer. Arterna används i uppföljningssammanhang som en indikator på att naturtypen mår bra.

Bevarandemål

Arealen av Höglänta slätterängar (6520) ska vara minst 0,61 hektar. Årlig hävd ska påverka gräsmarken, företrädningsvis genom slätter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas kvar i området. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Naturtypen ska ha ostörd hydrologi. Träd- och buskskikt ska tillsammans förekomma i måttlig mängd (max 30% krontäckning). Igenväxningsvegetation ska endast förekomma i begränsad utsträckning. Arter främmande för naturtypen ska inte förekomma. Förekomsten av typiska kärlväxter ska vara allmän - riklig.

Negativ påverkan

Naturtypen hotas generellt av:

- Minskad eller utebliven slätter/bete och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Slåtter vid fel tidpunkt. Om den t ex sker för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hunnit sätta frön leder det på sikt till en utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Sker slåttern för sent kan kvarliggande organiskt material ge gödslingsseffekt.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden som t ex skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Spridning av gödsel påverkar floran negativt.
- Indirekta faktorer som gödslings- och försurande effekter från luftburna föreningar kan på sikt komma att påverka ängarnas flora negativt

Bevarandetillstånd

På biogeografisk nivå har arealen höglänta slåtterängar kraftigt minskat under 1900-talet. Anledningen är upphörd eller bristande hävd, igenväxning, gödsling, för liten och fragmenterad areal. Mycket få jordbruk finns kvar i de områden där höglänta slåtterängar förekommer och nedläggningen av jordbruk kommer troligtvis att fortsätta. På grund av habitatförlust samt i många fall bristande skötsel av den kvarvarande ängsarealen är många arter som är knutna till ängar starkt hotade och trängda. Prognosen framöver är ytterligare försämring.

Vid gräsmarksuppföljningen 2012 bedömdes naturtypen ha fullgod status. De mindre barrträd som tidigare funnits på området hade tagits bort och ängen var allmänt välskött. Slåtterängen var art- och individrik och indikerade ett gynnsamt bevarandetillstånd. I området fanns typiska arter som vårbrodd, stagg, blodrot, ängsskallra och jungfru marie nycklar samt rikligt med fältgentiana. Måttlig förekomst av ohävdarten älgräs. Vid basinventeringen och efterföljande gjorda inventeringar har området också bedömts utgöra fullgod natura-naturtyp. Vid besök i området sommaren 2017 konstaterades uppväxt av 3-4 m höga granar men i övrigt är naturtypen mycket fin och välhävdad. Bevarandetillståndet bedöms trots uppväxt av gran på en begränsad ytan som gynnsamt. En förutsättning för att säkerställa ett gynnsamt bevarandetillstånd är att röja bort all gran.

Dokumentation

- Artdatabanken SLU. 2014. Arter & naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-08. (<http://www.artportalen.se>)
- Inventering av fjärilar och vildbin i skyddade områden i Värmlands län 2012. Opublicerad.
- Länsstyrelsen Värmland 2012. Uppföljning av hävdade gräsmarker i skyddade områden – inventering av kärlväxter. Länsstyrelsens rapport 2014:16.
- Länsstyrelsen Värmland 2012. Inventering av fältgentiana i skyddade områden i Värmlands län 2012
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Naturtyper: 6270 Silikatgräsmarker och 6520 Höglänta slätterängar. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Länsstyrelsen Värmland 2006. Dagflygande ängsfjärilar i Värmlands län. Opublicerad.
- Länsstyrelsen Värmland. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen Värmland 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Kammesmark. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. Ängar och hagar i Värmlands län. Rapport nr 1994:20.

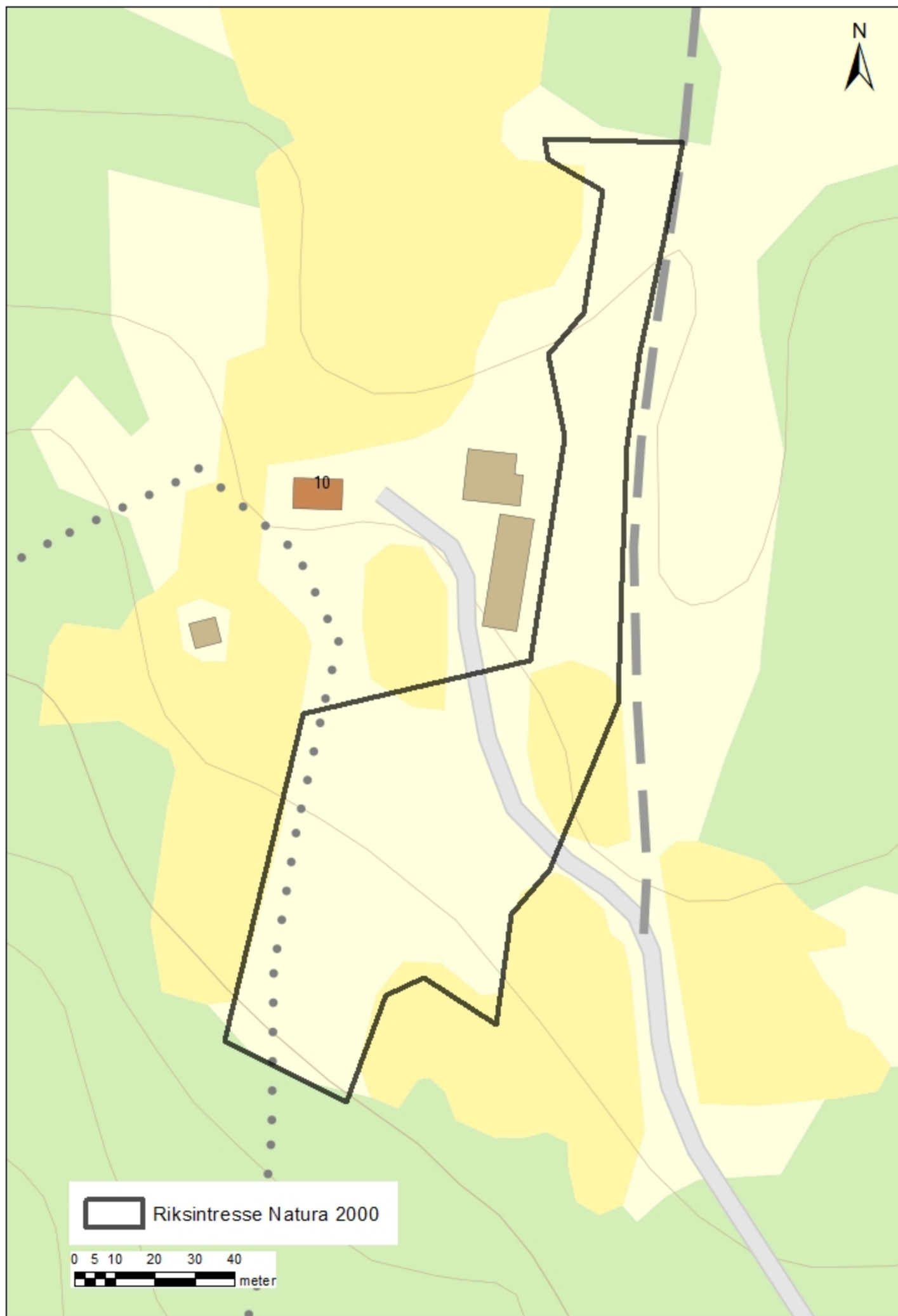
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

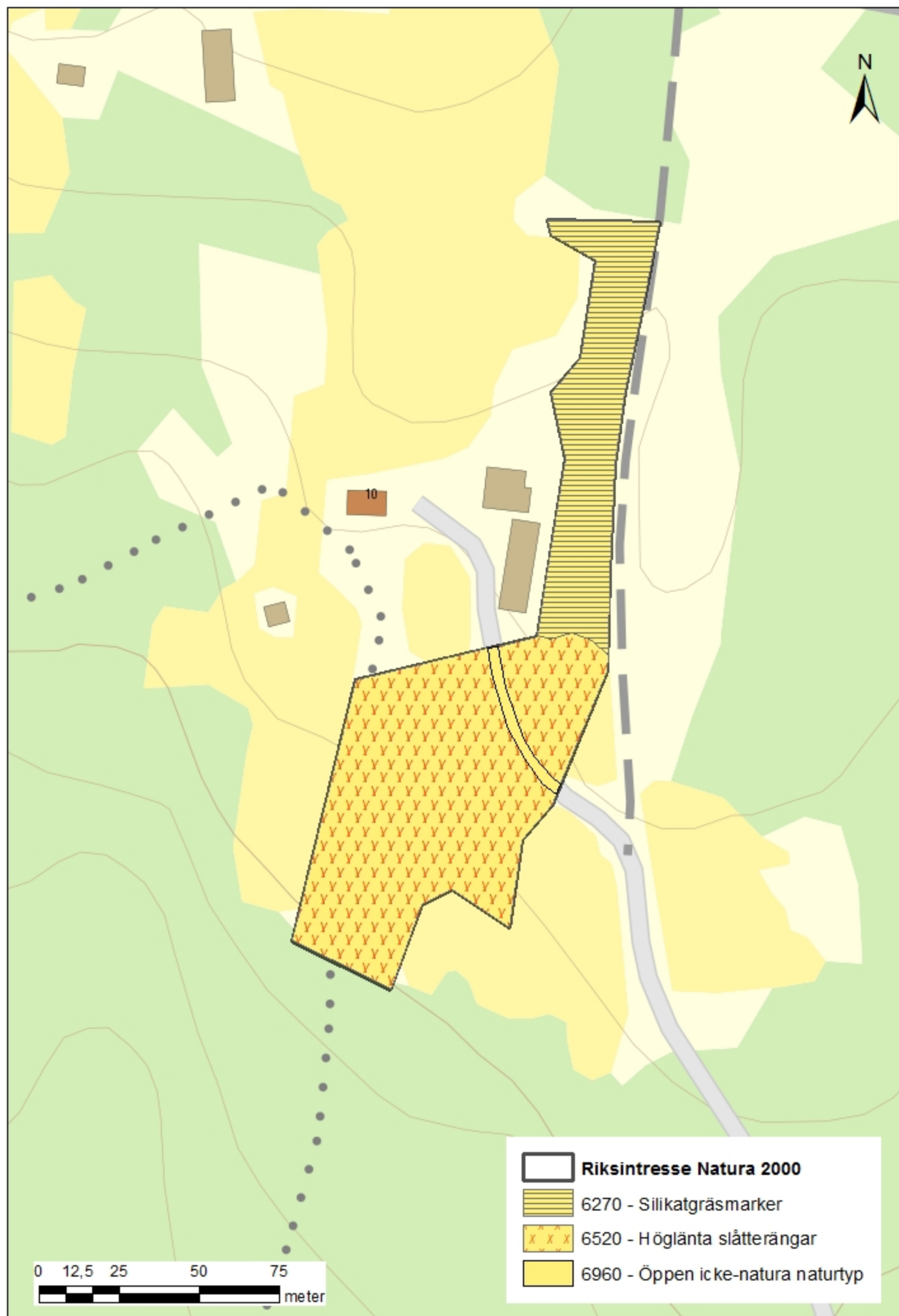
Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Kammesmakk.



Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning



Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Kammesmakk





Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland